

אם תתקיף ישראל שנית את מצריים — יגיע צה"ל בנקל לגדות הנילוס לקראת הסיבוב השלישי?

המבטיחים להשמיד את ישראל בבוא השעה המתאימה לערבים. ברקע ישנו החרם, הגורם לא רק לסירוב הערבים עצמם לסחור עם ישראל, אלא גם לעריכת רשימה שחורה של פירמות זרות הפועלות בישראל. וברקע קיים האיום המתמיד במרוץ הזדמנות.

לישראל יש תמיד שתי אפשרויות לאזן את מצב הנשק. הראשונה היא לנסות לקבל נשק מן החוץ. השנייה היא לקנות את הנשק מן הערבים. אולם למצור ולחרום, המערערים את בסיס הכלכלה הישראלית שהיא חלושה גם בלאו הכי, אין תשובה בפי ישראל.

★ ★ ★

מדינת-צלבנים חדשה?

אם הצבא הישראלי ימרוש שוב למצריים, יכולה להיות לו אחת משתי מסרות. תוכנית אחת יכולה להיות: לכבוש את שני החופים של מפרץ איילת, כדי להחזיק בהם, הפעם, עד להשגת שלום. התוכנית השנייה, הרחבה יותר, יכולה להיות להנחית מכה מכרעת על מצריים. קשה להניח כי מיבצע כזה ייעצר לפני גדות הנילוס.

המיעוט לעבר קאהיר יהיה מכוון והפיל את גמאל עבד אל-נאצר, אשר בישראל (כמו בבריטניה) חושבים אותו רבים למקור כל הצרות. חוץ מזה יהיה המיבצע מכוון לכבוש את השליטה על תעלת-סואץ, כדי להשיג סוף-סוף עמדת-מיקוח שתעשה רושם על המערב.

אולם בשני המקרים, יהיו לנצחון מגרעות חמורות. כאשר יושג הנצחון, יתחזקו ויגברו כוחות ישראל להרחיב את הגבולות בכוח הנשק, נטיה שהיא כיום נחלתו של מיעוט בלבד, אך הפעולה להפוך לנטיה הזו קרובה לוודאי כי המלחמה המחודשת לא תשיג לישראל בסיס חזק יותר לבטחון לטוח ארוך.

ישראל אינה יכולה לקחת לשלום על כל המורות הן כן, מדיניות מלחמתית מצדה תקשה מאד על שכנותיה להשלים עמה בעתיד וקבלה כשותפת שותף-זכויות.

כבר היו ממלכות בארץ-ישראל שניסו להישקע על כוחן הצבאי בלבד. גם ממלכת דוד ושומרון, וגם ממלכת הצלבנים בירושלים, שתיהן חיו בצורה זו, אולם שתיהן התמוטטו, תוך פחות ממאה שנה, בשני עוצמתם של אויבים בעלי עליונות מספרית.

ממלכת הצלבנים היתה גזעית עוד לפני כן, מחוסר כוח-אדם, אלמלא המריבות ריקנות בין אויביה. ישראל, מדינה של מיליון וחצי, אינה יכולה לקחת להדוף לעולם ועד 40 מיליון ערבים עוינים. תקדחה צריכה להיות בהפגנה הדרגתית של איבתם. אחת לא יהיה מנוס מכות מספרים של הערבים, ככל שיגברו אחדותם ושנאתם לישראל.

★ ★ ★

מלחמת-עולם שדו-שית

אין זאת תמונה עדינה לגבי ישראל. אולם היא מסוכנת גם לישראל העולם. כי שאלה אחת לא זכתה עדיין לתשובה: מה תעשה ברית-המועצות אם ישראל תתקיף ארץ ערבית? ותערכות רדי סתם לטובת מדינה ערבית יכולה להיות הפעולה הראשונה בשרשרת-הגבות שתוביל למלחמת-עולם שלישית.

מדיניותו של הנשיא אייזנהאואר היא להתייחס עם ארצות ערביות רבות ככל האפשר, כדי למנוע בעודן להצטרף למחנה הרוסי. לאור מגמה זו, אין חשיבות רבה לסכסוך הישראלי-ערבי, ואין משקל רב לאינטרסם של ישראל במאזן זה. אולם המאזן עצמו הוא בלתי-מיצאותי, מפני שהוא מתעלם מן העובדה שסיכסוך מקומי עלול לגרום למלחמת-עולם.

כרגע יכולה ישראל להגן על עצמה, אולם כוחה של ישראל לא ישיג לה שלום של קבע. דבר זה יכול להיעשות רק מבואץ. ורק בעזרת תמיכה אמריקאית חזקה. היא לא יעשה אלא אם כן תבין אמריקה ש" שלום העולם יכול ליפול קרבן להתדרדרות הסכסוך בין ישראל והערבים, ושדבר זה גרוע לא פחות מאשר האי-הנחתיות הכרוכה באי-השגת הידידות של הערבים.

עוררה זעם וספקנות נרחבים, והו נצחון אישי. שום מנהיג אחר לא היה מחזיק מעמד בסערה פוליטית כזו. אולם אם מדיניות ערב יתגרו עתה בישראל, יהיה הרבה יותר קשה להתאפק. ואם לדון לפי אזהרותיו בשבועות האחרונים, אין להניח שמר כך גוריון יתאפק.

★ ★ ★

נשק — מידו הערבים

לע המחלוקת הבולט ביותר הוא המעבר במפרץ עקבה. מר בן-גוריון הסביר כי כל נסיון להפריע לאוניות ישראליות במפרץ תתקל בשימוש בכוח. הן מציא המסחרי לדרום ולמזרח הפך לסמל העצמאות הכלכלית.

צרות בגבול עזה לא יהיו עילה כה ברורה למלחמה. פשיטות מצריות מעבר לגבול לא יהיו איום כה חזק לכלכלת ישראל, כמו

"מה בא אחרי הנסיגה ללא-תנאי של ישראל ממצריים? הישראליים, המכודדים בעולם והמוכרחים לסמוך רק על כוחם שלהם, עלולים להרגיש את עצמם נאלצים לצאת שוב למלחמה. אולם האם תוכל פלישה נוספת לקרב אתם באמת לבטחון אמיתי?" את השאלות האלה הכליט העורך המדיני של השבועון הבריטי החשוב ביותר, "אקונומיסט", כראש מאמרו האחרון על ישראל, הנושא את הכותרת, "ישראל לברה" (ראה אגרת לקורא, עמוד 2).

שהן תומכות במדינת-ישראל. אולם כל זה אינו מצטבר לכמות רצינית.

★ ★ ★

בינוי לא יתאפק

ישראלי הבינה כי לפי שעה, הנשק הבטוח היחיד בידיה הוא כוחה שלה. השאלה היא: איך יופעל נשק זה? על ישראל להחליט אם לשבת בשקט או

חירות שיבתם של המצרים לעזה אישרה את כל החששות של הציניקאים בישראל, שטענו כי הנסיגה וזיתה מעשה של אמונה חסרת-תועלת.

נצחון צבאי מכריע נמכר תמורת תקרת של רצון-טוב. הושג נצחון במלחמה, אך לא הושג שלום. רק המגן הדק של האויבים מפריד בעזה בין צה"ל, המוכן לכל, לבין מושל מצרי במדי גנרל.

במפרץ עקבה אין דבר המנוע בעד המצרים לתפוס שוב את שארם אל-שייח' מלבד תפילות ופולגה של פנינים.

ח דוש פעולות הפידיון בממדים רציניים, וחידוש המצור במפרץ נגד אוניות ישראל אינם, לפי שעה, אלא חששות לגבי העתיד. אולם העמדות והאפשרויות אינן שונות בהרבה מאה שהיו קיימות באוקטובר אשתקד. מה מצבה של ישראל אחרי שיכרוץ ונצחון והנסיגה שלא-מרצון?

★ ★ ★

ישראל חזקה ומבודדת

הרפתקה בסיני, וארבעת חודשי המקח-ממכר שבאו בעקבותיה, הכליטו בצורה חריפה יותר גם את כוחה וגם את חולשתה של עמדת ישראל.

ישראל מוקפת ארצות שלא חללו מלהכריז על כנותיהן העוינות. אין ארץ בעולם שיש לה עיני חיוני לעזור לישראל, גמרות שיש ראל חזקה כרגע משכנותיה.

מצביהי זה המכוסה בגוונים של רצון טוב, של הצהרות-ידידות פרטיות והרגשה של החובה המוסרית בארצות אחרות. אולם כל אלה אינם מצטרפים לכוח רציני במאזן של השוטף. פעולותה של ישראל נבקעות על ידי הידיעה שהיא נתונה בסכנה, שהיא ברדה ושהיא חזקה. ומאז אוקטובר הורגשה בדיוות זו פעם בפעם עליידי הרמת הידיים באו"ם.

ישראל תהיה תמיד המפסידה במצב זה נוכחי של המלחמה הקרה. שלא כמו שכניה הערבים, בעלי בארות-הנפט, הצינורות והבסיסים הרוסיים, ולמרות מקומה זוא סטראטגי החשוב על חופי הים-התיכון והאוקיינוס הדי, אין ישראל נחשבת בתמרוני המעצמות הגדולות כפרס שכדאי להשיג.

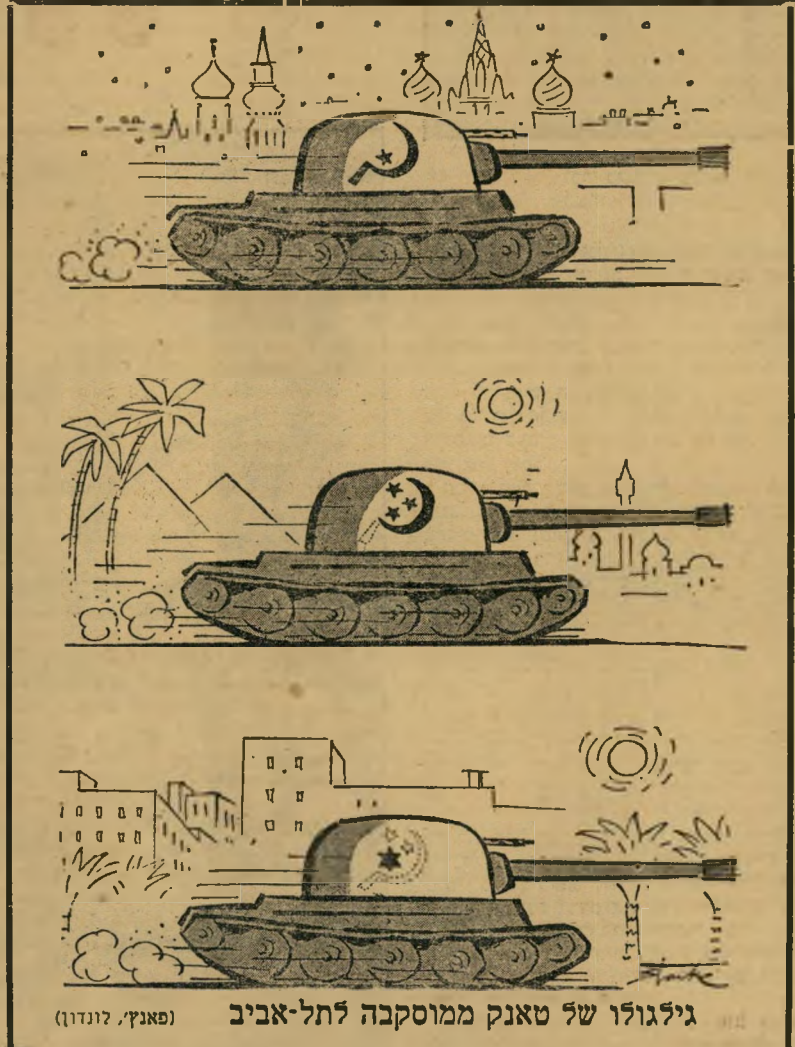
ארצות-הברית נותנת לישראל שפע של כסף ואהדה פרטית, אולם היא מונעת ממנה תמיכה פוליטית. כי ישראל מפרעה לביצוע המשמה המלומתית האמריקאית נגד הקר מוניזם. תמיכה גלויה בישראל יכולה לסכל את מאמציו של אייזנהאואר, המבקש להתחזות עם ברית-המועצות על ידידות הערבים.

אין ספק כי טובת ישראל מטרידה את המצפון האמריקאי, אולם דבר זה אין לו משקל רב בסאקטיקה של המלחמה הקרה. כל עוד משחקות אמריקה ורוסיה את מיש-חקן לרכישת ארצות-ערב, אין ישראל יכולה לקחת לשינוי רב בעמדת שתיהן.

בארצות אחרות אין מוצעת לישראל אלא ידידות קלושה. רק צרפת יוצאת מכלל זה. מאחר שעליה לשרת את עניניה החיוניים במרחב ובצפון אפריקה, היא לא ניסתה בהודשים האחרונים להתרחק מישראל. ישראל עדיין בטוחה שצרפת תספק לה נשק, ולפחות תמיכה כלכלית, במצבי-החירום האב-שאוילי יבוא בקרוב.

הממשלה הבריטית לא תתקשר עם ישראל אלא לשעה חולפת. מבטה נעוץ בנפט, ובי אותם הערבים המעטים שעוד אומרים לה שלום ברחוב. היא תהיה עסוקה זמן רב בהחזרת הרצון הטוב של הערבים (ושל האמריקאים).

כמה ארצות סקאנדינביות רוחשות ידי דות והירה לישראל. כמה ארצות אסיאתיות ואפריקאיות מרשות לעצמן אהדה סודית: מניחים שכורמה והושג הצהירו בהן פרטי

גילגולו של טאנק ממוסקבה לתל-אביב (פאנץ', לונדון)

ההפרעה לספנות. אפשר יהיה לענות עליהן בפעולות דומות. אולם פשיטות כאלה יוכלו תמיד לגרום למלחמה.

המבחן השלישי יהיה קשור בוכותה של ישראל לשלום. את אוניותיה דרך תעלת-סואץ. מסיבות שונות, אין מבחן זה דומה למבחני עזה ואילת. אין זאת מחלוקת מקר-מית גרידא, כי למעצמות אחרות יש ענינים המודעים עם עניני ישראל. המחלוקת פחות מרה, כי זכות זו לא נכבשה במערכה הצב-ית, ועל כן לא הושפעה בצורה זו או אחרת על-ידי הנסיגה. אולם גם זכות זו חיונית.

הממשלה הישראלית, שהרימה את קולה כאשר דיברה על אילת ועזה, היתה והירה יותר ביהם לכנותיה במקרה שתייעצר ספינה ישראלית מלעבור בסואץ. נראה שהארצות האחרות, שאינן חפצות לסכן את עניניהן למען ישראל, יעבירו בשמחה את ההחלטה לבית-המשפט הבינלאומי, אשר ספק-דינו לא ישיפע על מצריים יותר מאשר החלטות מועצת-הבטחון.

ברקע עומדת תמיד ראדיו קאהיר והריו,

לפרוץ שוב החוצה. אפשר לצטט את הלך של מיבצע סיני להצדקתה של כל אחת משתי הדרכים. מצד אחד, הנצחון הצבאי לא קירב את ישראל לשלום שהיא כה זקוקה לו. מצד שני, המיבצע הוכח כי ויין קושי בהשגת נצחון צבאי, וכי שאר ארצות ערב לא ימהרו לחוש לעזרת מצריים.

אך יתכן כי התוצאה החשובה ביותר של המלחמה לגבי ישראל היא השישאלים עצמם סבלנים עתה פחות מכפי שהיו. בגלל עובדה זו קשה יהיה לממשלתה, מבחינה פוליטית, פנימית, לשבת מאחורי קווי שביתת-הנשק ולחכות להסדר של שלום עם הערבים, אלא אם כן יימנעו מצריים ושאר ארצות ערב מכל פעולה מלומתית נגד ישראל.

אם יחדשו הערבים את הפשיטות או את המצור הימי, הרי אמונתה של ישראל בעל-ידי גותה הצבאית, יחד עם אי-אמונתה ברצונן של מדינות אחרות להפעיל לחץ על מצריקה, יתפכו כל עמדה של התאסקות והבלגה בלתי-אפשרית.

מעמדו האישי של מר בן-גוריון ראוי לציון, בהתחשב בעובדה שהנסיגה ללא-תנאי